Растителна защита
електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Растителнозащитни дейности в овощната градина през септември

ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата 10.09.2026 | **Брой** 9/2026 | **ISSN** 2815-522X | **Език** BG
www.plant-protection.com/article/2468?lang=bg

Към края на вегетационния период развитието на болестите затихва, но не престава напълно. Значително намалява плътността на неприятелите. Много от тях са преминали в неактивни стадии – какавиди и яйца.

Прогнозираните валежи през месеца ще повишат риска от развитие на гъбни патогени по зреещата плодова реколта - късно кафяво гниене, късно струпясване по плодовете на късните сортове овошки, но като цяло метеорологичните условия през септември ще ограничават развитието на гъбни болести, с изключение на брашнестите мани.

В овощните насаждения

Обеззаразяват се плодохранилищата. Извършва се от специалист!

За да се установи зимния запас от гъботворка се изброяват яйчните купчини върху стъблата и дебелите клони на 40-60 дървета, а от пръстенотворката – яйчните пръстенчета върху 20 три – и четиригодишни клонки.

Около две седмици преди беритбата ябълковите и крушови насаждения, плодовете на които са предназначени за съхраняване, се третират с Каптан 80 ВГ (150-180 г/дка) за запазването им от късно струпясване и други болести, които се развиват в плодохранилищата.

Причинителят на струпясване по ябълката – аскомицетната гъба *Venturia inaequalis* (Cooke) Winter, с конидиален стадий *Fusicladium dendriticum* (Wallr. & Fuckel) е икономически най-вредоносната болест по ябълка.

Запазва се със сапрофитната си форма в повредените окапали листа, зимуващи върху почвената повърхност, където след презимуване се образуват псевдотеции с аскоспори, извършващи първичните заразявания напролет. Те не узряват едновременно, а в продължение на 7-9 седмици, най-често в периода на цъфтеж.

Узряването и изстрелването на аскоспорите се извършва само след навлажняване. Покълването на аскоспорите е възможно само при наличие на свободна капка вода върху растителната повърхност,

но продължителността на инкубационния процес зависи от температурата – при 7-8 ^{O}C е 17 дни, а при 20 ^{O}C – само 8 часа.

При късна инфекция върху вече започналите да зреят плодове признаците на болестта се проявяват под формата на сравнително дребни кафяво-черни, рязко очертани петна, които продължават да се развиват и нарастват при условия на съхранение. Тези повреди много често са първопричина за интензивно развитие на типични за периода на лагеруване патогени – сиво гниене, меко гниене, алтернарийно гниене, трихотецийно гниене и други.

Аскомицетната гъба, *Venturia pyrina* (Bref.) Aderhold, с конидиален стадий *Fusicladium pyrinum* (Libert) Fuckel, причинител на струпясването по круша, има голям вредоносен потенциал и при благоприятни условия за развитието си може да предизвика много големи икономически щети. Патогенът презимува не само върху окапалите листа, където се развиват аскуси с аскоспори, но и в раковините по летораслите.

Развитието на болестта се благоприятства в периоди с чести превалявания, продължително задържане на водни капки върху растителните тъкани и от умерено високи температури.

Признаците на болестта се проявяват първоначално като закръглени петна, покрити с лъчисторазвиващ се тъмнозелен гъбен налеп. По-късно тези напетнявания некротират, като образуват широки пригорни зони и преждевременно обезлистване. За разлика от повредите по ябълката, тези наапетнявания се появяват от долната страна на листата и са по-забележими

За установяване плътността на крушовият пъпкопробивач в края на месеца се стръскват – отначало през ден, а след откриване на първите насекоми всеки ден по 10 дървета за 500 декара, разположени разпръснато в насаждението.

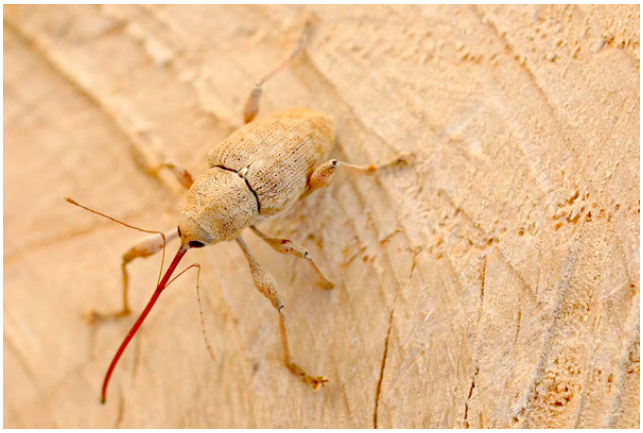

Крушовият пъпкопробивач *(Anthonomus pyri* Kollar*)* напада главно крушата, повреждa макар и рядко и ябълка, кайсия, слива. Среща се в цялата страна. Хоботникът развива едно поколение годишно. Зимува като яйце в пъпките на крушата и малка част като възрастно насекомо.

Бръмбарите са слабо подвижни. През септември се хранят като нагризват листните и цветните пъпки, за да узреят полово, след което снасят яйцата си. Могат да унищожат повече от 40 пъпки. Женските прогризват канал в смесените пъпки и на дъното му снасят по едно яйце. Яйценосният период продължава 1,5-2 месеца. Средната плодовитост е 15-20 яйца.

Яйцата презимуват и се излюпват през следващата година. Част от бръмбарите остават да зимуват и продължават да снасят и през пролетта.

Кестеновите дървета се пръскат в началото на месеца, преди снасянето на яйцата с Кораген 20 СК (18-30 мл/дка) или друг контактен инсектицид за борба с кестеновия хоботник. Пръскането се повтаря още два пъти през 7-10 дни.

Кестеновият хоботник – *Curculio (Balaninus) elephas* Gyll. е разпространен повсеместно. Повреждa културния кестен и дъба. Среща се по-масово в райони, в които има кестенови насаждения. Хоботникът развива едно поколение годишно. Зимува като ларва в почвата, която какавидира през юни.

Яйцеснасянето на бръмбарите започва чак през август-септември. С помощта на дългото си хоботче женските полагат в един плод от 1 до 20 яйца. Ембрионалното развитие продължава 2-3 седмици.

Ларвите се хранят с вътрешността на плодовете, които червясват и се изпълват с екскременти, огризки и съблечени ларвни кожички. След като завършат развитието си те прогризват кръгъл отвор, напускат плода и отиват в почвата. Там си приготвят землиста камерка, на дълбочина от 7 до 40 cm, но най-често около 15-25 cm, и остават в нея до юни-юли на следващата година.

В ягодовите насаждения

Преди разсаждане, за посеви чисти от плевели, ягодовите насаждения се третират с Раундъп Енерджи (300-500 мл/дка при едно- и двугодишни плевели и 500-800 мл/дка при многогодишни) или два пъти засяване с покривни култури, направено предходната година– пролетно (50 % овес + 25 % грах + 15 % фий + 5 % фацелия + 5 % синап) и есенно (60 % зимна ръж + 25 % мъхнат фий + 10 % инкарнатна детелина + 5 % фуражна ряпа).

Ягодовите насаждения се поливат с един от инсектицидите - Децис 100 ЕК (17,5 мл/дка) или друг на база делтаметрин, Моспилан 20 СП (30 г/дка), Натуралис (300 мл/дка) до навлажняване на почвата на дълбочина 15 см срещу ларвите на кореновите хоботници.

Вредят ягодовият коренов хоботник (*Otiorhynchus rugosostriatus*), турският лозов хоботник (*Otiorhynchus turca*), малкият лозов хоботник (*Otiorhynchus sulcatus*) и люцерновият коренов хоботник (*Otiorhynchus ligustici*). Ларвите на тези хоботници се хранят с корените на ягодата.

Ягодовият разсад – чист от болести и неприятели

Ягодовият посадъчен материал се проверява за болести и неприятели, които се пренасят с него – бели и виолетово-кафяви листни петна, коренови хоботници, ягодова нематода, ягодов акар, вирусни болести и др.

Ягодовият разсад се обеззаразява, ако е нападнат от ягодов акар или ягодова нематода, като се потапя за 13-15 минути във вода с температура 45-50 ^{o}C.

В лозовите насаждения

Продължава борбата срещу мана в лозовите вкоренилища. След спорообразуване на патогенът, се третира се с един от препаратите - Куадрис 25 СК – 0,075 – 0,1 %, Ридомил Голд Комби 45 ВГ – 200 г/дка, Ридомил Голд Р ВГ – 500 г/дка, Ридомил Голд СЛ – 20 мл/дка. Серенада АСО също е вариант, но действа по-слабо от системните посочени фунгициди. Преди дъжд, тъй като посочените фунгициди не са системни, може да използвате някой меден препарат - 1 % бордолезов– 180 - 300 г/дка разтвор, Фунгуран ОН 50 ВП – 150 - 250 г/дка, Шампион ВП - 0,3 %, Капър Кий– 180 - 300 г/дка.

През периода на месец септември сериозно внимание трябва да се обърне на борбата със сивото гниене.

ISSN 2815-522X

Причинителят на болестта е гъбата *Sclerotinia fuckeliana*, с конидиална форма *Botrytis cinerea* Persoon f.sp. *vitis*. В дъждовно време тя причинява значителни повреди по гроздето. Много посилно се развива по напуканите зърна след валежи, по време на омекването на зърната и на гроздобера. По всички нападнати места се образува обилен сиво-бял налеп със слабо кафяв оттенък. Много често във влажно време сиво гниене се появява и при транспортирането и съхраняването на гроздето.

Болестта се развива при температура от 0 до 31 ^{o}C, като оптималната температура е 25 ^{o}C. Конидиоспорите се образуват при влажност на въздуха над 60 %, а покълват при над 50 %. Инфекцията се извършва и без наличие на водни капки по растителните части на лозата - достатъчна е 60 % влажност на въздуха. При благоприятни условия инкубационният период на гъбата е от 2,5 до 3 дни.

Своевременното провеждане на някои агротехнически мероприятия, като обезлистване, филизене, колтучене, както и правилното пространствено разполагане на плодните звена с оглед осигуряване на добро проветряване на гроздето, ограничават болестта.

Третира с някои от препаратите – Суич 62.5 ВГ (100г/дка), Фолпан 80 ВДГ (0,15 %) или друг препарат с активно вещество фолпет. От биофунгицидите се препоръчват Поливерсум (50-100 г/дка) и Серенада Аso СК (400 мл/дка).